

Historia Kaszub najważniejsze daty i wydarzenia

materiały edukacyjne II Wojewódzki Konkurs Wiedzy o Kaszubach *Kaszubski Wiec*

X tysiąclecie przed Chrystusem – późny paleolit, epoka kamienia łupanego, na Pomorzu panuje polodowcowa tundra, pod Przodkowem swoje resztki zostawiają wędrowni łowcy reniferów. Są to najstarsze ślady człowieka na tych ziemiach.

V tysiąclecie przed Chrystusem – z doliny Dunaju na Pomorze Wschodnie przybywa ludność rolnicza, praprzodkowie Kaszubów.

1100 r. przed Chrystusem – formułuje się grupa kaszubska kultury łużyckiej. Są to hodowcy owiec, kóz i krów, sieją proso, pszenicę, jęczmień i len, narzędzia i broń robią z brązu. Główne ich osady to: Góra, Orle, Uniradze, Żarnowiec, Smołdzino.

I w. po Chrystusie – zgodnie z zapisami kronikarzy rzymskich u ujścia Wisły, nad zatoką Wenedzką, zamieszkują Wenedowie.

II w. po Chrystusie – ze Skandynawii przybywają plemiona Gotów i osiedlają się na Pomorzu.

VI w. po Chrystusie – ze Wschodu przybywają plemiona słowiańskie i osiedlają się na Pomorzu.

997 r. – mieszkańcy Gdańska przyjmują Chrzest św. z rąk św. Wojciecha podczas jego misji chrystianizacyjnej do Prusów.

1000 r. – Zjazd Gnieźnieński, zostaje utworzone pierwsze biskupstwo pomorskie w Kołobrzegu. W 1013 r. w wyniku reakcji pogańskiej biskupstwo upada.

1035 r. – Pomorze Gdańskie staje się niezależne od Piastów.

1046 r. – książę pomorski Siemysł bierze udział w zjedzie u cesarza w Merseburgu. Siemysł jest na równi traktowany z polskim księciem Kazimierzem Odnowicielem i czeskim księciem Brzetysławem.

1047 r. – polski książę Kazimierz Odnowiciel najeżdża Pomorze Wschodnie.

1118 r. – Bolesław Krzywousty zajmuje i ponownie chrystianizuje Pomorze Gdańskie. Włącza te ziemie do państwa polskiego.

1121 r. – Bolesław Krzywousty zdobywa Szczecin i całe Pomorze Zachodnie. Książę pomorski Warcisław I zostaje lennikiem polskim i protoplastą dynastii Gryfitów.

1124 r. – w ramach diecezji kujawsko-włocławskiej utworzony zostaje archidiakonat pomorski. Granica z diecezją kamieńską (zachodniopomorską) przez wieki przebiega na rzece Łebie.

1128 r. – biskup Otton z Bambergu z polecenia polskiego księcia Bolesława Krzywoustego nawraca na chrześcijaństwo ludność Pomorza Zachodniego.

1138 r. – Bolesław Krzywousty włącza Pomorze Gdańskie do krakowskiej dzielnicy senioralnej.

1140 r. – papież Innocenty III ustanawia biskupstwo w Wolinie.

1176 r. – siedziba diecezji zachodniopomorskiej zostaje przeniesiona z Wolina do Kamienia Pomorskiego.

1181 r. – Bogusław I, książę pomorski i szczeciński, składa hołd lenny królowi niemieckiemu i świętemu cesarzowi rzymskiemu Fryderykowi Barbarossie. Następstwem jest stopniowa germanizacja księstwa.

1188 r. – książę gdański Sambor I zakłada w Oliwie opactwo cystersów, pierwszy klasztor na Pomorzu Wschodnim.

1212 r. – książę gdański Mściwój I wraz z żoną Zwinisławą zakłada w Żukowie klasztor norbertanek, pierwszy żeński konwent na Pomorzu Wschodnim.

1220 – 1226 r. – na Pomorzu Gdańskim panuje książę Świętopełk II Wielki.

1227 r. – w Gąsawie na Kujawach ma miejsce zjazd książąt dzielnicowych. Krakowski książę zwierzchni Polski Leszek Biały zostaje zamordowany. Świętopełk zrzuca polską zwierzchność.

1238 – 1253 r. – Świętopełk II Wielki prowadzi wojny z Krzyżakami.

1240 r. – do księstwa gdańskiego przyłączona zostaje Ziemia Sławieńsko Słupska.

1260 r. – mocą Bulli papieża Aleksandra IV Gdańsk otrzymuje prawo organizowania jarmarków św. Dominika.

1266 r. – po śmierci księcia Świętopełka II Wielkiego jego księstwo zostaje podzielone między synów, księstwo gdańskie przejmuje Warcisław.

1282 r. – w Kępnie zawarto Układ na przeżycie. Książę Mściwój II gdański i Przemysław II wielkopolski umawiają się, że kto przeżyje otrzyma księstwo drugiego.

1294 r. – książę wielkopolski Przemysław II zostaje władcą Pomorza Gdańskiego.

1225 r. – dzięki połączeniu Wielkopolski i Pomorza Przemysław II otrzymuje koronę królewską.

1308 r. – Władysław Łokietek wzywa Krzyżaków do oswobodzenia Gdańska z rąk Brandenburczyków.

1308 r. – Zakon Krzyżacki zagarnia Pomorze Gdańskie.

1410 r. – trwa wojna polsko – krzyżacka. Pod Grunwaldem po stronie Zakonu walczą 3 chorągwie z komturstwa gdańskiego.

1454 – 1466 r. – na Pomorzu Gdańskim trwa wojna trzynastoletnia między Polską a Krzyżakami.

1462 r. – w bitwie pod Święcinem Polacy pokonują Krzyżaków, zaś wódz krzyżacki Fritz von Raweneck ginie i zostaje pochowany w kościele w Żarnowcu.

1466 r. – po wojnie trzynastoletniej na mocy II Pokoju Toruńskiego Pomorze Gdańskie zostaje włączone do Polski jako autonomiczna prowincja: Prusy Królewskie.

1474 – 1523 r. – na Pomorzu Zachodnim panuje książę Bogusław X Wielki, największy z Gryfitów, trwa szczytowy okres rozwoju Księstwa Zachodniopomorskiego.

1478 r. – Bogusław X Wielki jednoczy Pomorze Zachodnie.

1518 r. – ks. dr Jan Bugenhagen, teolog norbertański, organizator kościoła luterńskiego na Pomorzu, na zlecenie Bogusława X opracowuje kronikę *Pomerania*.

1532 r. – Tomasz Kantzow, pisarz na dworze książąt pomorskich, rozpoczyna prace nad *Kroniką Pomorza* wydaną po wiekach w Szczecinie w 1835 r.

1534 r. - po Sejmie w Trzebiatowie Pomorze Zachodnie przechodzi na luteranizm. Jan Bugenhagen (Doktor Pommerenus) organizuje kościół protestancki i szkolnictwo w księstwie pomorskim.

1586 r. – Szymon Krofey, pastor z Bytowa, wydaje *Mały Katechizm* i *Duchowe Pieśni D. Marcina Luthera...*, najstarsze druki z elementami j. kaszubskiego.

1627 r. – w bitwie morskiej pod Oliwą polska flota pokonuje szwedzką eskadrę.

1637 r. – w Szczecinie umiera Bogusław XIV, książę Pomorza Zachodniego, ostatni z dynastii Gryfitów.

1638 r. – ziemia bytowsko-lęborska, dawne lenno Polski w granicach Księstwa Zachodniopomorskiego, zostaje włączona do Województwa Pomorskiego w Rzeczypospolitej.

1648 r. – następuje rozbiór Pomorza Zachodniego przez Brandenburgię i Szwecję.

1655 – 1660 r. – trwa potop szwedzki. Gdańsk i Puck nie poddają się najeźdźcy.

1657 r. – w efekcie osłabienia Rzeczypospolitej potopem szwedzkim ziemia bytowsko-lęborska przechodzi pod panowanie książąt pruskich.

1683 r. – nad Dunajem ma miejsce odsiecz Wiednia, u boku króla Jana III Sobieskiego walczy szlachta kaszubska.

1747 r. – w kaszubskiej wsi Będomin rodzi się Józef Wybicki, autor Mazurka Dąbrowskiego, polskiego hymnu narodowego.

1769 r. – król pruski Fryderyk II zakłada w Słupsku szkołę kadetów. Dla wielu młodych Kaszubów staje się ona bramą do kariery wojskowej.

1772 r. – w wyniku I rozbioru Polski Pomorze Gdańskie zostaje włączone do Królestwa Pruskiego. Gdańsk pozostaje do 1793 r. w granicach Polski.

1773 r. – na terenie Kaszub zostaje stworzony kataster fryderycjański, spis podatkowy.

1776 r. – król Fryderyk Wielki wprowadza księgi wieczyste na Kaszubach.

1807 – 1815 r. - z nadania Napoleona istnieje republika *Wolne Miasto Gdańsk*.

1825 r. – na Kaszubach w życie wchodzi obowiązek szkolny dla dzieci w wieku 6 – 14 lat. Za brak jego realizacji rodziców karze się grzywną lub nawet więzieniem.

1850 r. – twórca regionalizmu kaszubskiego, Florian Ceynowa, wydaje książeczkę *Rozmowa Pólocha s Kaszebą*, dająca początek literaturze kaszubskiej.

1856 r. – Rosjanin Aleksander Hilferding bada Kaszuby. Owocem tego jest naukowa praca *Resztki Słowian na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego* będąca pierwszym wszechstronnym opisem kaszubszczyzny.

1907 r. – w Kartuzach z inicjatywy Friedricha Lorentza i Izydora Gulgowskiego powstaje Verein für kaschubische Volkskunde (Kaszubskie Towarzystwo Ludoznawcze). Celem jest zbieranie i naukowe badanie materiałów o Kaszubach.

1908 r. – z inicjatywy Aleksandra Majkowskiego w Kościerzynie zaczyna wychodzić *Gryf* - Pismo dla spraw Kaszubskich. Wydawane jest z przerwami do 1934 r.

1912 r. - w Gdańsku powstaje Towarzystwo Młodokaszubów. Główni liderzy to Aleksander Majkowski, Jan Karnowski i ks. Leon Heyke. Działali pod hasłem: „co kaszubskie – to polskie”.

1919 r., 28 czerwca - w Paryżu zostaje podpisany Traktat Wersalski, większość ziem kaszubskich zostaje włączona do Polski. Dwaj Kaszubi, Antoni Abraham i Tomasz Rogala, wspierają delegację polską w pertraktacjach.

1919 r., 8 października – w Poznaniu powstaje Kaszubski Pułk Strzelców Pomorskich, późniejszy 66 Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

1919 – 1939 r. – pod ochroną Ligi Narodów istnieje Wolne Miasto Gdańsk (Freie Stadt Danzig).

1920 r., 10 lutego – pod przewodnictwem generała Józefa Hallera w Pucku odbywają się Zaślubiny Polski z morzem.

1923 r. – powiatowa wieś Kartuzy otrzymuje prawa miejskie.

1926 r. – Gdynia, przez wieki kaszubska wieś mnichów z Kartuz, staje się miastem.

1939 r. – toczy się inwazja hitlerowska na Polskę, tysiące Kaszubów i Pomorzan zostaje zamordowanych przez Niemców.

1940 r. - powstaje Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Kaszubski”, przemianowana później na „Gryf Pomorski”.

1945 r. – wkroczenie na armii czerwonej, włączenie całych dawnych Kaszub, od Gdańska po Szczecin, do Państwa Polskiego.

1956 r. – w Gdańsku powstaje Zrzeszenie Kaszubskie, pierwszym prezesem zostaje Aleksander Arendt z Będargowa.

1964 r. – w wyniku połączenia Zrzeszenia Kaszubskiego i Zrzeszenia Kociewskiego powstaje Zrzeszenie Kaszubsko Pomorskie.

1970 r. – w czasie protestów grudniowych w Trójmieście władze komunistyczne każą strzelać do ludzi. Wśród licznych zamordowanych są Kaszubi.

1980 r. – po strajkach sierpniowych w Gdańsku powstaje NSZZ *Solidarność*.

1987 r. – papież Jan Paweł II w Gdyni mówi do Kaszubów by zachowali rodzimy język i kulturę.

1999 r. – w wyniku Reformy administracyjnej Polski powstaje województwo pomorskie, w którym znajdują się wszystkie ziemie kaszubskie, po raz pierwszy od średniowiecznych czasów ksiąząt pomorskich.

2005 r. – na mocy ustawy Sejmu RP Kaszubski otrzymuje status jedyne w Polsce języka regionalnego.